

Myötätuulta Merimaskussa

1998/kevät

KOULUTIENI

Silloin kaikki tuntui niin isolta ja ihmeelliseltä, kun aloitin koulun syksyllä 1992. Kuutosluokkalaiset tuntuivat jättäisiltä ja koulu suurensuurelta. Nyt tuntuu, että kuuden vuoden takaiset kuutosluokkalaiset olisivat olleet paljon suurempia kuin nyt. Sellaista se kasvaminen on!

Nyt vasta kun itse on ala-asteen käynyt, osaa ajatella koulua kokonaisuutena. Koulu ei olisi hyvä, ellei koulusta löytyisi mukavia opettajia, siivoojia, keittäjiä ja tietysti myös tunnollisia oppilaita. Mielestäni täällä Merimaskussa on kaikkia näitä. Opettajat ajattelevat oppilaitaan, antavat vapautta ja tukevat oppilaitaan. Näistä asioista erityisesti kiittäisin kaksi ensimmäistä vuotta luokkaani opettanutta Pasi Hiltusta.

Kokonaisuus ei myöskään toimisi ilman muuta henkilökuntaa. Siivoojat siivoavat joka päivä oppilaiden sotkut heidän itsensä huomaamatta. Ilman siivoojia koulu olisi todella likainen, eli siivoojankin työ on koululle erittäin tärkeää. Samoin keittäjien. Joka päivä he laittavat oppilaille ruokaa ja ruoka on vielä kaiken työn lisäksi hyvää.

Koulussa tapahtui eräs tärkeä asia vuoden 1996 syksyllä. Koulua laajennettiin lisäksi, johon tuli kolme luokkaa, WC:t ja

Kuva teko-oppilaskoulun LukuKäpistä, vuodelta 1992

Eero Järnefelt: "Juhani Ahon ensimmäinen koulumatka"

ruokala. Varsinkin ruokalan tulo oli tervetullut, ja oli todella mukavaa päästä ainaisen luokassa syömisen sijasta kunnon ruokalaan. Meidän luokka joutui lisäksi rakentamisen aikana viettämään alkusyksyn koulun vanhan osan yläkerrassa ahtaissa tiloissa. Siitä selvittiin ja loppu-

syksyllä päästiin jo uuteen luokkaan.

Toinen mielestäni kiva asia oli ATK-luokan tulo kouluun. Itse tykkään tehdä kaikkea tietokoneiden kanssa, ja kun kouluunkin tuli 10 konetta käsittävä verkko, siellä on hyvin voinut mm. kirjoittaa kirjoitelmia puhtaaksi. ATK-kerhojakin on pidetty. Tästä kiitokset Harri Bläuerille.

Meidän luokka on tullut koulun sisällä tunnetuksi epätasaisuudestaan. Joitakin koulu kiinnostaa vähemmän ja joitakin enemmän. Ilman mitään suurempia katastrofeja ollaan kuitenkin päästy eteenpäin. Opettajat Seppo Kus-tonen ja Marja-Liisa Liitola ovat onneksi kestäneet meitä "pahoina aikoina" ja olleet tukemassa oppilaita. Hyviäkin puolia tuki luokassamme oli. Ryhmämme pärjää hyvin yhdessä ja porukka on huumorintajuista. Hyvä maku ainakin minulle jäi ala-asteesta.

Kirjoittaja on 6.n luokan oppilas Toni Aaltonen, joka on jättämässä Merimaskun ja muuttaa Ruskolle.

TOIMINTAA, TOIMINTAA!

Viime kesä ylitti tavalliset merimaskulaiset suvipuutteet moninkertaisesti. Ihanat ilmat loivat runsaslukuisille ja ohjelmiltaan monipuolisille tilaisuuksille verrattomat puutteet. Merimasku tallentui ihmisten mieliin rikkaana elämyksenä, jonka moni mielellään uudistaisi tilaisuuden tullen. Aika monet kävijöistä ovat vakinaistaneet tuttavuussuhteensa ryhtymällä pysyvästi paikkakuntalaisiksi. Onnittelemme järkevästä ratkaisusta ja toivotamme uudet asukkaat tervetulleiksi Merimaskuun.

Se, joka arvelee, että Merimasku saatiin viime kesänä lopullisesti valmiiksi, on pahasti erehtynyt. Elämisen ja viihtymisen tason ylläpitäminen vaatii jo sinänsä ponnistelua - paremmaksi pistämisestä puhumattakaan. Luulisi kuitenkin tämän homman meiltä luonnistuvan, ovathan täällä tallessa kaikki hyvät tekemisen eväät. Tekijöitä vain pakkaa olemaan niukanlaisesti.

Seuramme kesäkauden ohjelma tarjoaa todellisen toimintakirjon. On Kollolan kotiseututalo, tuulimyllyjen ehostuskohteita, kesätapahtumia, retkeilyjä ja paljon muuta. Toiminnan runsaus ei kuitenkaan saa hämätä itsetyytyväisyyteen. Vasta silloin, kun kaikki paljokin tekeminen hoidetaan perusteellisesti, ja mikä tärkeintä mahdollisimman laajalla joukolla, voidaan kotiseutuyhdistyksen toimintaa pitää onnistuneena ja tarkoitustaan vastaavana.

Kasvukipuja seuralle aiheuttaa juuri toimivan jäsenistön harvalukuisuus. Mistä lienee putkahtanut vallalle käsitys, että kotiseututyö on akkojen ja ukkojen puuhailua. Nuorison pitäisi kiinnostua asiasta nykyistä enemmän paitsi seuratoiminnan myös oman itsensä kannalta. Tulevaisuuden Merimasku on nimenomaan nykyisten nuorten, sen kehittämisessä heidän tuki soisi olevan mukana jo nyt.

Kollolan keskiviikkoiset teemaillat kahvikupposen ääressä tarjoavat oivan tilaisuuden perehtyä Merimasku - Seuran toimintaan. Tapaamisiin siellä.

Martti Mäkilä

Julkaisija:
Merimaskuseura r.y.

Toimituskunta:
Jussi Aaltonen
Maarit Lineri,
Ulla Rantala,
Riitta Virtanen

Taitto/
Sivunvalmistus:
Mairit Lineri

Painopaikka:
Offset House Oy,
Naantali

ISSN 1238 - 108X

Seuran puheenjohtaja:
Martti Mäkilä,
p. 4369 682

Sihtööri ja rah. hoitaja:
Terttu Kraemer,
p. 040-594 6344

Kannen kuva:
Rudolf Koivu:
Suomen lasten aapisen
näköispainos vuodelta 1951
WSOY, Porvoo 1987

Silloin, kun opettaja vielä katederillaan seisoi

Maarit Lineri

"Raumalta ei kuulu itku ei nauvo, sieltä kuulu vain Jussien ipväs laulu."

Näin muistelee Nora Västilä Rauman miesseminaarin tunnustelua. "Sitä me sitten otimme itsellemme nimeksi 'Jussitimet', sanoo Nora ja hymyilee muistoilleen. "Meillä" hän tarkoittaa miesseminaarin naispuolisia opiskelijatovereitaan."

Nora Västilä kävi miehensä Yrjön kanssa samaa seminaaria. Niinpä sitten joskus myöhemmin, kun hän kysyi jossakin kiperässä asiassa miehensä neuvoa, tämä saattoi vastata: "Mikäs minä olen sinua neuvomaan. Samaa seminaaria sinä olet käynyt kuin minäkin. Kyllähän sinun se pitäisi itsekin osata."

Nyt 94 -vuotiaana Nora Västilä viettää eläkepäiviään Turussa Runosmäen viihtyisässä vanhainkodissa. Hän kertoo hauskan tarinan syntymästään, kuinka siitä oli kiistaa, missä hän on oikein syntynyt. "Jotkut sanoivat, että se rakennus, missä synnyin olisi ollut Rymättylän puolella, mutta kyllä kirkon kirjoihin on merkitty syntymäpaikkakunnaksi Merimasku."

Kotipaikkakunnalle opettajaksi

Valmistumisensa jälkeen Nora lähti miehensä mukana opettajaksi Iisalmeen, Jokelan kylään. Nora muistelee, että se olisi tapahtunut joskus vuonna 1924 tai -25. Sinne sisämaahan joutui saaristolaistyttö moniksi vuosiksi.

Keväällä 1948 julistettiin Merimaskussa sekä mies, että naisopettajan paikat avoimiksi ja syksystä -48 tuli opettajapariskunta Västilä Merimaskun kirkonpiiriin opettajiksi. Molemmat toimivat täällä sitten 17

vuotta aina eläkkeelle siirtymiseensä asti, vuoteen 1965. Heidän kohdalleen osui nähdä se sodan jälkeinen maailman muuttuminen ja maaltapako, mitä sitten kesti Merimaskussa aina 70 -luvulle asti.

Kuten tapana oli, hoiti Yrjö Västilä yläkoulun ja Nora alakoulun opetuksen. Yhden lukuvuoden kävivät alakoulun oppilaat koulua nykyisellä kunnantalolla, mutta Nora Västilän tarmokkaalla työllä saatiin piirin koulutarkastajalta lupa siirtää kaikki oppilaat samaan rakennukseen Moijoisiin. Näin lyheni Norankin työmatka huomattavasti, eikä poikien tarvinnut käydä kilometrin päässä käsityötunneilla.

Sodan jälkeen oli kaikesta materiaalista pulaa. Silloin 50 vuotta täyttävä Merimaskun koulu kaipasi kipeästi remonttia, mutta maalausta oli siirrettävä kunnes saatiin kunnollisia maaleja. Katon korjaukseen anottiin Kansanhuoltoministeriöstä lupaa 10 kattopellin ostoa varten.

Koululla päätettiin järjestää puolen vuosisadan kunniaksi muistojuhla. Järjestelyjä varten valittiin toimikunta, johon kuului mm. Yrjö Västilä. Vasta vuonna 1952 sai Merimasku uuden koulurakennuksen nykyisin päiväkotia Pajupillinä toimivan rakennuksen tilalle.

"Nouskaapa ylös, kun tuli vieraita"

Koulussa oli silloin jo vahtimestari/keittäjä, eikä oppilaiden siis tarvinnut enää osallistua koulun huoltoon. Syksyiset marjamatkat kuuluivat kuitenkin edelleen koulun ohjelmaan. Nora kertoo, että pojilla oli usein tapana näillä matkoilla keskittyä vallan muihin puuhiin. Metsissä liikkuminen oli tuolloin pelottavaakin, sillä Merimaskussa oli hirvuisen paljon käärmeitä. Myöhemmin vuosina tehtiin muitakin retkiä. Yläluokille järjestettiin mm. matka Helsinkiin tutustumaan Suomen eduskuntaan. Siitä matkasta otettiin valokuvakin, muistaa Nora, mutta valitettavasti hänellä sitä ei enää ole tallessa.

Västilän pariskuntaa kohdeltiin kylällä "lempilapsina", kertoo Nora. "Usein kutsuttiin kylään taloihin, eikä koskaan ollut vanhempien kanssa eripuraa. Varsinkin mieheni oli kylällä suuri auktoriteetti. Häntä arvostettiin ja kunnioitettiin. Mieheni vierasti kaikenlaisia kurinpitotoimia. Nurkassa seisottaminen jo sanana oli hänelle kauhistus. Kerran hän tuli minulle sanomaan, etten saa huutaa niille pienille. Minä hämmästyin ja sanoin, etten ollut sellaista tehnyt. Hän sanoi kuulleensa kuinka olin lapsille sanonut: 'Istukaa ja olkaa hiljaa!'." Nora Västilästä näkee, että hän arvostaa miestään edelleen.

"Toisen kerran oli erällä pojalla vaikeuksia saada aikaan piirustusta, mikä oli tehtävänä. Useista kehotuksista huolimatta ei poika saanut paperille viivaakaan. Minä ajattelin, että kurillaan poika kieltäytyy ja lähetin hänet mieheni luokkaan. Ajattelin, että miesopettajan auktoriteetti saa vauhtia työhön. Niin saikin. Poika tuli hetken päästä takaisin ja alkoi työskennellä kuin ei mitään olisi ollutkaan. Jälkeen päin mieheni kysyi, miksi olin pojan pistänyt hänen luokkaansa. Minä kerroin ja kysyin, mitä hän tälle oli sanonut. 'En mitään', sanoi mieheni, 'käskin vaan kaikkien nousta seisomaan, kun vieras astuu

luokkaan. Kaipa se pientä miestä hävetti, kun isommat nousivat ylös hänen takiaan."

Käsityön ystävä

Siihen aikaan kävivät koulutarkastajat säännöllisesti kouluissa seuraamassa opetuksen tasoa, mutta Merimaskussa tarkastaja kävi yleensä vain opettajapariskunnalla kylässä

kun näitä oli niin monta, myös siksi, että nämä olivat hyviä hiihtämään. "Kaikki oppilaat olivat ihania, kilttejä ja oppiviaisia", muistelee Nora.

Kitarakuoro ei ollut kaikkien mieleen

Kouluopetuksen lisäksi Västilän opettajapariskunta harrasti musiikkia. Varsinkin Yrjö Västilä oli Noran

johon tuli opettaja ihan erikseen."

Opettajat pitivät huolen, että oppilaille opetettiin myös käytöstapoja ja muiden kunnioittamista.

Stipendirahasto jätti muiston

Nora Västilästä huokuu edelleen vanhanajan opettajan auktoriteetti. Sellainen, mitä on totuttu katsomaan ylöspäin kunnioituksella. Vielä lo-

Koulun molemmat opettajat; Nora ja Yrjö Västilä kuvattuna keväällä 1949 koko koulun oppilaiden kanssa Kirkonpiirin koulun pihalla. Moni tämän hetken aikuinen merimaskulainen löytää itsensä tästä kuvasta

eikä niinkään virka-asioissa. Kerran kuitenkin hän oli tullut katsomaan pienimpiä oppilaita ja luullut erästä tyttöä vain käymässä olevaksi vieraaksi tämän pienen koon takia. Tyttö oli kuitenkin vastannut tarkastajan tiedusteluun tomerasti merimaskulaisittain: "Ei maar kyl mää tääl oiken oppilas ole".

Nora Västilän sydäntä lähellä oli tyttöjen käsityö. Hän opetti sitä mielellään varsinkin, kun luokilta löytyi lahjakkaita oppilaita. Hän muistelee erityisesti Paavolan tyttöjä, jotka olivat huolellisia ja taitavia käsityöissä. Oppilaat valmistsivat Noran suunnitteleman kansallispukua muistuttavan asukokonaisuuden. Siihen kuului hame, valkoinen pusero ja valkea esiliina. Kaikki ommeltiin käsin. Nora muistaa mainita, että Tuula Paavola toimii koulussa tällä hetkellä keittäjänä. Muista oppilaista hän muistaa Virtasten lapset paitsi siksi,

kertoman mukaan lahjaksi. He perustivat kitarakuoron, joka kierteli esiintymässä taloissa, mihin kutsuttiin. Siihen kuului joitakin oppilaitakin, joita Yrjö Västilä oli opettanut soittamaan. Merimaskun silloinen lukkari ja pappi eivät oikein hyväksyneet kitarakuoroa ja siksi he esiintyivätkin enimmäkseen Askaisissa. "Vaikka kaikki laulut olivat joko kansanlauluja tai uskonnollista musiikkia." Koululla vietettiin myös iltoja. Yrjö Västilä soitti ja Nora lauloi tai joskus opettaja Meripirtti soitti kitaraa ja opettajapariskunta lauloi kaksiaanisesti. Koululla pidettiin joka aamu myös aamuhartaus, missä laulettiin ja jos kaikki oppilaat saattoivat lähtemään kotiin samaan aikaan, pidettiin myös iltahartaus. "Muussa tapauksessa toivotettiin vain turvallista kotimatkaa."

"Kesäisin järjestettiin oppilaille Kirkonsalmen rantaan uimakoulu,

puksi Nora kertoo meille, ettei hän enää seuraa kouluasioita. "Ne ovat niin eri maailmasta nykyään." Sen hän vielä muistaa kuinka heidän lapsen lapsensakin kerran pienenä otti Yrjö Västilää kädestä ja sanoi tälle: "Tules vaari, niin minä näytän sinulle kuinka oikein laskuja lasketaan."

Joka vuosi Nora ja Yrjö Västilää muistetaan koulun kevätjuhlan yhteydessä. Eläkkeelle jäädessään opettajapariskunta jätti muistoksi itsestään "Nora ja Yrjö Västilän stipendirahaston", josta sen sääntöjen mukaan jaetaan stipendi "Kevätpäätön yhteydessä viimeisen luokan oppilaalle, joka on parhaiten menestynyt lukuaineissa."

Juttuhetkemme on ohitse. Toivon, ettemme ole herättäneet mitään ikäviä muistoja hänen mieleensä. Meille hän on antanut ainakin mukavan juttutuokion.

SOTA- AIKA, poikkeustila haittaa koulunkäyntiä

Maarit Lineri

Urpo Luotosen aloittaessa koulunkäyntinsä syksyllä 1935 alkoi Euroopan ylle vähitellen kerääntyä synkkiä pilviä, jotka sitten myöhemmin peittivät Suomenkin taivaan. Hitlerin toimet Saksassa, tai Italian sotaretki Abessiniaan vastaan tuntuivat vielä silloin kaukaisilta asioilta täällä pohjolan perukoilla. Ei kestäisi kuitenkaan kuin neljä vuotta, kun koko maailman yli pyyhkäisyt sota muuttaisi Urpon ja hänen luokkatoveriensä koulunkäynnin.

Merimasku oli jaettu kahteen koulupiiriin, Iskolan ja Kirkonkylän piireihin. Urpo aloitti koulunkäyntinsä Iskolan piirin alakoulussa, joka silloin toimi Kaukolan punaisen rakennuksen salissa. Iskolan piirin yläkoulu sijaitsi Sannaisissa. Matkaa kertyi Urpolle kolmisen kilometriä ja sen hän kulki yleensä jalan. Talvella, milloin oli lunta koululaiset liikkuvat matkan mielellään suksilla. Alakoulussa oli ensimmäisen luokan oppilaita vähän toistakymmentä ja molemmat luokat työskentelivät kaikki samassa salissa.

Opettajia oli yksi: Maiju Mannonen. Urpo muistaa, että koulu alkoi vasta yhdeksältä, että saarista tulleet lapset eivät joutuneet lähtemään matkaan kohtuuttoman aikaisin.

Urpo Luotosen luokkakuvassa koko koulu opettajansa Eeva-Maria Lampisuon kanssa

Monia muistoja ei Urpo Luotosella ole alakoulun ajoilta, mutta sen hän muistaa, että opettaja Maiju Mannonen oli tiukka kurin pitäjä toisin kuin hänen myöhempi yläkoulun opettajansa Eeva-Maria Lampisuo.

Nenälinatarkastus

Maiju Mannosesta Urpo muistaa vielä sen, että joka aamu opettaja tarkasti, että kaikilla oppilailla oli puhdas nenäliina matkassa. Nenäliina tuli ottaa käteen yhdestä kulumasta kiinni pitäen ja heiluttaa sitä ilmassa. Liinan tuli liehua vapaasti kuin lippu salossa. Mannonen myös kiinnitti jo silloin huomiota siisteyteen ja puhtauteen. Joka aamu tuli kädet asettaa pulpetille ja näyttille. Opettaja kiersi tarkastamassa kaikkien kynnet ja kämmenpuolet ja kiinnittipä Mannonen huomiota sellaiseenkin harvinaisuuteen kuin hampaiden pesuun. Urpolle muistuu mieleen, että koulun sisäänkäynnin vieressä oli suuri vesisäiliö, jonka alla oli pieni käsienpesuallas ja juomateline, josta saattoi juoda koskettamatta suullaan itse hanaa.

Paitsi aapista ja kouluvihkoja, pienet oppilaat kuljettivat repuissaan Urpon alakouluaijoina vielä omia eväitä. Repussa oli yleensä maitopullo ja leipää.

Marjapuroa ja papsoppaa

Kahden vuoden alakoulun jälkeen Urpo siirtyi luokkatoveriensä kanssa Iskolan yläkoululle Sannaisten Itätalon päärakennuksesta kunnostettuun koulurakennukseen. Rakennus on nykyään yksityisasuntona. Tilat olivat täällä paljon suuremmat, mutta edelleen koko neljä vuosiluokkaa käsittävä oppilasjoukko oli yhdessä luokkahuoneessa. Nyt oli pojilla erikseen veistonopettaja Mouno Laaksonen. Koulussa oli oma keittola, jonka emäntänä toimi Emmi Lairola. Urpo muistaa edelleenkin, mitä ruokia koulussa tarjottiin. Eri viikonpäiville oli omat ruokansa. Oli esim. lihakeittopäivä, papsoppapäivä, puuropäivä, jolloin piti olla oma maito mukana. Lauantaina ei koululla ollut ateriala. Urpo muistelee, että ruokailu olisi silloin ollut maksullista. Opettaja Lampisuo oli tarkka koulun omaisuudesta, ja siksi oli oppilaiden suojattava puulevyllä pulpetin pinta ruokailun ajaksi. Talven marjapuroja varten piti syksyisin viedä kouluun tietty määrä puolukoita ja sen lisäksi vielä koulu teki marjaretken läheisiin metsiin. Urpo muistaa kuinka heillä kerran poikien kanssa kului aika kiipeillessä Kaasavuorella, eikä marjanpoinnasta tullut mitään. Eeva-Maria Lampisuo ei tästä niinkään pahas-

tunut, mutta erittäin arkana naisena hän pelkäsi muuten poikien puolesta.

Matkaa ei Sannaisiin kertynyt paljonkaan enempää kuin Kaukolanlaankaan, mutta tie kulki silloin pimeän metsän halki, ja niin lapset tapasivat kohdata toisensa matkan varren risteyksessä ja kulkea pelottavimman taipaleen yhdessä.

“Amerikanhousut” kiellettyjen listalla

Opettaja Lampisuosta ja tämän arkuudesta muistaa Urpo tarinan, miten kerrankin järjestettiin hiihtokilpailu koulun läheisellä pellolla. Jotta meno ei olisi yltynyt liian rajuksi ja joku mahdollisesti loukkaantunut, järjesti opettaja kilpailun ilman sauvoja. Opettaja Lampisuo ei muutenkaan pitänyt urheilusta ja arkuutensa ja ehkä myös hartaan uskonnollisuutensa vuoksi hän kielsi kaikenlaisen raisun menon koulun pihalla. Pojat eivät saaneet pelata pihalla pesäpalloa ja sekös herätti näissä katkeruutta, semminkin kun he kuulivat, että Moijoisten koululla opettaja opetti pojille pesäpalloa. Urpoa tämä ei kovasti harmittanut, sillä koska hän asui aivan koulupiirien rajalla hänelle oli parhaimmiksi kavereiksi muodostuneet jo ennen kouluaikaa Taattisten puolen pojat. Nämä kävivät “Moijoisten” eli Kirkonpiirin koulua ja vapaa-aikanaan opettivat pelin salat myös Urpolle. Rajapallon peluu oli kuitenkin suosittu poikien ja tyttöjen yhteinen peli, jota pelattiin urheilutunneilla ja vapaa-aikoinakin. Poikien mielileikkiksi välitunneilla tuli piilosilla olo. Tytöt saivat kuitenkin heitellä koulun seinää vasten omaa palloa, sillä se oli opettajan mielestä vaaratonta ja rauhallista. Yhden asian opettaja Lampisuo kuitenkin kielsi tytöiltä: “Amerikan housujen” so. pitkien housujen käytön.

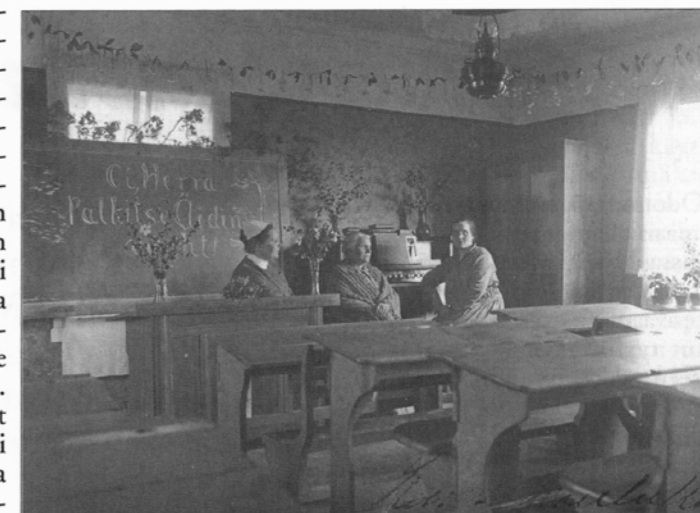
Kouluaineissa ei vuosikymmenien kuluessa ole tapahtunut niin suuria muutoksia kuin sitä ensin luulisi, vain aineiden nimet saattavat kuulostaa oudoilta. Uskonto ja raamatun historia oli yksi keskeisimmistä aineista Lampisuon aikana. Kotiseutuoppi ja maantieto oli Urpon mielenkiinto. Muita aineita olivat: lukeminen; piirustus; laskenta ja mittausoppi; kielioppi; ainekirjoitus; luonnon-tieto; terveys- ja raittiusoppi; maa- ja kotitalous; voimistelu, leikki ja urhei-

lu; laulu; kirjoitus sekä käsityö. Koska sota-aika alkoi varjostaa koulunkäyntiä muistaa Urpo miten hänkin oli alakoulussa Maiju Mannosen ohjauksessa abertanut virkaten patakiintään, mutta materiaalien vähetessä oli äiti purkanut sen ja käyttänyt sitä tarpeellisempien sukkiin ja lapasten parsimiseen. Yläkoulussa tehtyjä puutoita sitä vastoin hänellä on vielä näyttää. Ullakon kätöksistä on kaivettu esille naulalaatikko ja hellyttävä nukun kalusto.

Järjestäjät, tärkeitä apulaisia

Nykyään eivät oppilaat enää osallistu koulun huoltotoimiin siten kuin ennen. Järjestäjille Urpon aikoihin kuului paljon muutakin kuin vain taulun pyyhkiminen ja päiväkirjan ojentaminen opettajan opettajalle. Koulurakennukset olivat puulämmitteisiä ja nimenomaan järjestäjien tehtävä oli k a n t a a puut uuni- vierelle valmiiksi. Sytykkeet oli lisäksi asetettava uunin sytyttää varten hel-

Kuvan takaa löytyy teksti: ”Kiitollisuudella kaikesta! E.M ja M.L.”

den tuoda kotoaan luudat ja niillä lakaistiin koulun piha siistiksi. Isomat pojat pääsivät Urpon mielestä vähemmällä, kun heidän tehtävänä oli kantaa haravoidut kasat puupaareilla tunkiolle.

Kuten jo mainittiin oli opettaja Lampisuo erittäin arka ja herkkä naisihminen ja ehkä juuri se ominaisuus sai pojat joskus kiusaamaan häntä. Isomat pojat matkivat hänen kävelyään kulkemalla hänen selkensä takana piilossa. Tukkapölyä siitä seurasi vähintään ja usein myös jälki-istuntoa, joista jotkut paatuneimmat uskalsivat jopa karata. Lampisuo kyllä yritti kovasti pitää kuria ja järjestystä, mutta vähän heikoin tuloksin. Hän menetti malttinsa joskus ja silloin ei välttynyt tukkapölyltä. Vanhemmat eivät näi-

hin rangaistuksiin puuttuneet. Opettajan sana oli koulussa laki.

Koululaisten “pakkoloma”

Vuoden 1939 syksyllä alkoi maailmalta kuulua entistä synkempiä uutisia. Maailma muuttui näille lapsille 30.11. uhkaavaksi ja pelottavaksi paikaksi. Urpokin muistaa miten Taattisissa oli hevosten katselmus talvisodan alkaessa. Koulut suljettiin koko maassa 6.12.

Turusta tuli paljon perheitä pakoön kaupungin pommituksia. Monen talon salit olivat täynnä vieraita vuokralaisia. Uudenkartanon salissakin oli Turusta ruotsinkielinen opettaja perheineen täysihoidossa.

Tämä yritti Luotosen Urpolle ja

muille pojille opettaa ajankulukseen ruotsia, mutta Urpon mukaan huonolla tuloksella.

Vaikka koulut sitten jälleen avasivat ovensa seuraavana keväänä, sota varjosti koululaisten elämää ja vaikeutti koulunkäyntiä monella tavalla vielä usean vuoden ajan.

Koulumateriaaleista oli puutetta, oppilaiden vaatteista alkoi olla puutetta. Joistakin ruokatarvikkeista oli silloin tällöin puutetta. Kun Turkua pommitettiin sen kumu kantautui

Merimaskuun asti ja sitä seurattiin kauhun sekaisin tuntein.

Pojat ovat aina poikia

Sodasta huolimatta pojat elivät elämänsä kuten pojat ovat maailman sivu elleet vaikeissakin olosuhteissa. Talojen pojat osallistuivat paljon talon töihin. Mitä jäi vapaa-aikaa niin talvella se kului hiihdellen metsissä, kesällä taas kiipeiltiin Villivuorella, rakennettiin pesäpönttöjä muuttolinuilla, hävitettiin variksen ja harakan pesiä ja uitiin Taattisten järveissä.

Neljän vuoden yläkoulun jälkeen jatkoivat oppilaat vielä jatkoluokilla kaksi vuotta. Sitä käytiin vain kerran viikossa keskiviikkoisin. Vasta samana vuonna kun sotakin, loppui Urpon koulunkäynti Merimaskussa. Edessä olivat vielä vaikeat pula-ajat. Ne joilla ei ollut taloa, mihin asettua lähtivät yleensä kaupunkiin suoraan harjoittelupaikkaan töihin, sillä ammattikoulut olivat tuntemattomia. Niille, joilla ei ollut lukuhaluja oli koulutuksen saralla varsin vähän vaihtoehtoja.

Koulunkäyntiä Keisarivallan aikaan

Maarit Lineri

Odotan tapaavani nutturapäisen harmaan olennon, joka istuu keuhkutuolissa huivi harteilla. Hämmästykseni on sitä suurempi, kun hän tulee avaamaan oven. Hän on pukeutunut tyylikkääseen syklaaminpuunaiseen jakkupukuun, siihen sopivaan sinivalkoraidalliseen neulepuseroon ja mataliin korollisiin kenkiin. Olen sanaton. Minusta tuntuu, että jos niaan tervehtiessäni (kuten minua jo neljäkymmentä vuotta sitten on koulussa opetettu) minä loukkaan tätä vireää naista. Hän ohjaa keittiöön ja hätistelee istumaan. Itse hän seisoo keskellä lattiaa kaikkea muuta kuin vanhan naisen oloisena. Olen vieläkin mykistynyt. Onneksi on mukani valmiit kysymykset muuten on tietäisi, mistä aloittaa.

Perusaineet eivät ole muuttuneet

Hulda Heinonen kertoo menneensä kouluun vuonna 1912. Hän aloitti Moijjoisten eli Kirkon piirin koulusta, jossa tuolloin oli opettajana Juho Santalahti. Silloin oli tapana, että opettaja asusti koululla perheensä kanssa ja usein opettajan vaimolle kuului tyttöjen käsityön opettaminen. Niin heillekin Juho Santalahden vaimo Emmi oli käsityönopettajana.

Kun menin haastattelemaan Hulda Heinosta, 96-vuotiasta Merimaskun vanhinta asukasta, minua vähän jännitti. Miten osaisin puhua niin iäkkäälle henkilölle. Olisiko meillä enää "samaa kieltä", jota ymmärtää. Jospa hän on niin eri maailmasta, ettei haastattelusta minun ymmärtämättömyyteni takia tule mitään.

Niistä ei Huldalla ole kovasti muistikuvaa, mitä silloin tehtiin. Sen hän kuitenkin muistaa, että nimikoinnin opettelu oli tärkeää, sillä kaikki pyyheliinat ja lakanat oli perheissä nimikoitava. Muuten koulussa aineina oli tietenkin lukemista, laskentaa, uskontoa, kirjoitusta. Lähes samoja perusaineita kuin nykyäänkin. Koulusta jaettiin lapsille aapinen ja katekismus. Vihot, kynät ja kumit olivat jo tuolloin oppilaiden käytössä.

Koulukyyti maksettiin omenoina!

Koulumatkan lapset kuljivat jalan, ja joskus jos vanhempien matkaan sopi, saivat lapset kyydin hevosella. Hulda muistelee, että hänen isänsä olisi talvella useamminkin kuljettanut

nut mantereen puolen lapsia kouluun, jos ilma oli oikein keho ja Kirkonsalmen jää sen vain salli. Useimmiten saivat lapset kuitenkin tehdä matkan omin päin. Vastarannan puolen talossa oli ruuhi, jolla sen asukkaat kuljettivat matkalaisia salmen ylitse silloin, kun ei vielä ollut edes kapulalossia. Matka maksoi jonkun lantin, minkä koululaisten vanhemmat sitten maksoivat kerran vuodessa. Huldun vanhemmat maksoivat koulukuljetuksen omenoina. Nimittäin talo, josta venekuljetukset hoidettiin oli Huldun isän mailla ja siellä oli omenatarha. Asukkaat saivat sitten kyyditsemistä vastaan kerätä omenat vapaasti. Joskus, kun pojat soutivat salmen poikki he ohjasivat veneensä tahallaan keskellä olevalle kiville. Siinä sitten kökötettiin

jonkin aikaa ja saatiin hyvä selitys opettajalle myöhästymisestä. Ei siitä mitään hyötyä ollut, mutta oli vaihtelua ja pientä hauskaa.

Juho Santalahdesta Hulda Heinen muistaa, että tämä oli hyväntahtoinen opettaja. Joskus kuitenkin talvella, kun oli ankara pakkanen tai kova lumipyry, eivätkä lapset tahtoneet mennä ulos vaan "jylläsivät" koulun ahtaassa eteisessä saattoi opettaja Santalahti suuttua heille. Jos hän silloin yritti häätä pihalle tuli hänen vaimonsa puolustamaan heitä ja käski: "Mene itse sinne pakkaseen." Jälki-istuntoa ja nurkassa seisottamista kyllä Santalahdinkin jakeli, mutta karttakepistä ei antanut koskaan. Kiertävän koulun lukkari sen sijaan kyllä antoi karttakepistä sormille, milloin katsoi tarpeelliseksi rangaista.

Koulussa oli muutenkin käyttäytyvä hyvin ja Hulda muistaa, että opettaja opetti ainakin heitä tyttöjä mm. niaamaan. Oppilaat oli järjestetty istumaan pituuden mukaan siten, että pisimmät oppilaat olivat takana ja lyhyimmät edessä. Kaikki neljä luokkaa olivat samassa tilassa.

Omat eväät mukana

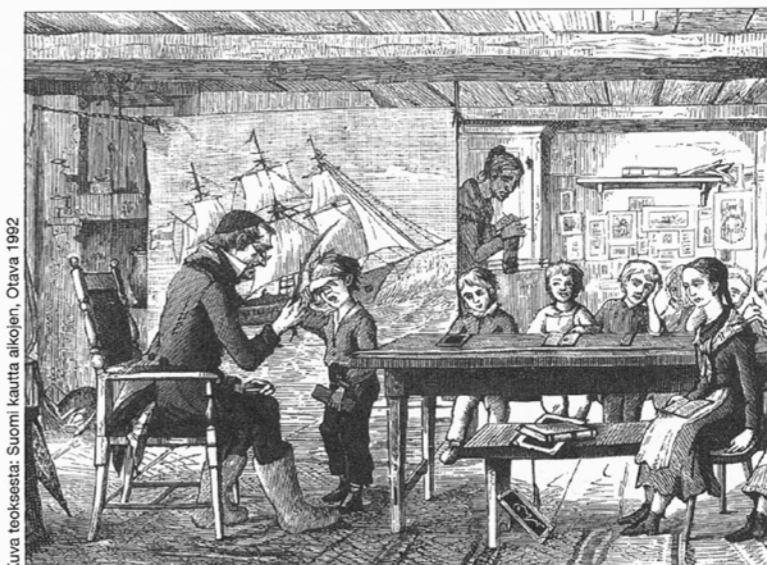
Kouluruokailua ei ollut, vaan oppilaat toivat omat evänsä mukanaan. Yleensä kaikilla oli leipää ja maitopullo repussa. Leipänsä päällä oli jokaisella vähän sen mukaan, mitä talossa itse tuotettiin; voita tietenkin ja kotitekoista juustoa, ehkä lihaa myös joskus, mutta maitoa ei Hulda juonut koskaan. Vanhempi sisar kyllä piti maidosta niin, että joi sitä lypsylämpöisenä.

Koulun pihalla ei pojilla ja tytöillä ollut mitään yhteisiä leikkejä, vaan molemmilla oli omat touhunsä. Työt leikkivät hippasilla ja piilosilla oloa, pallon heittoa ja vain harva harasti naruhyppelyä. Suosittu leikki oli kivennappaus. Istuttiin maahan piirretyn kehän ympärillä piirissä. Heitettiin ilmaan tiettyä kiveä ja ennen kuin se putosi ympyrän sisälle, yritettiin napata ympyrässä olevista kivistä mahdollisimman monta itselle.

Paitsi opiskelua ja leikkejä, kuului koululaisen tehtäviin myös toimia aika-ajoin järjestäjänä. Talvella varsinkin se oli raskas tehtävä. Järjestäjien tuli saapua koululle hyvissä ajoin lämmittämään luokkatila ennen muiden oppilaiden saapumista. Puiden ja veden kanto kouluun kuului myös järjestäjien tehtäviin samoin koulutuntien päätyttyä siivoaminen. Opettaja Santalahti armahti kuitenkin usein niitä, joilla oli pitkä koulumatka ja lämmitti itse luokkahuoneen, ettei lasten tarvinnut sen tähden herätä ennen vanhempiaan.

Koulussa kasvatetaan neitejä

Muutenkaan eivät kaikki vanhemmat olleet siihen aikaan mielissään lasten koulunkäynnistä. Varsinkin tyttölapsista sanottiin, että heistä kas-

Kansakoululaitosta edelsi kaupungeissa yksityisten pitämät koulut. Kuva Helsingissä toimineesta ns. Ukko Granbergin koulusta, jossa mm. Aleksis Kivi sai alkeisopetusta. R. Akerblomin puupiirros.

vatettiin vaan koulussa neitejä.

Koulu oli yleensä nelivuotinen ja sen jälkeen tuli kiertokoulun lukusilla määrääjain antaa lukkarille näyte lukutaidostaan. Lukutaitoa oli siksi pidettävä yllä, ettei saanut karttakepistä tai joutunut muuten häpeään. Lukutaito oli edellytys rippikouluun pääsyyllä ja rippikoulun käynyt vasta sai "naimaluvan", eli oli kelpollinen menemään vihille. Jatkokouluna oli tarjolla yleensä pojille maamieskoulu ja tytöille käsityökoulu. Oli toki mahdollista päästä myös oppikouluun ja sen myötä edel-

leen jatko-opintoihin, mutta se avautui vain harvoille. Niiden harvojen joukossa oli Hulda Heinosen sisar Elli Heinonen. Kun hän valmistui ja siirtyi opettajaksi Säkylyän, lähti nuorempi sisar Hulda hänen mukaansa. Siten on Hulda käynyt koulua Merimaskussa vain kolme vuotta. Todistukseen Merimaskussa onkin merkitty, että "Valmistunut muualla".

Oppimista elämää varten

Koulunkäynti oli Huldasta mukavaa. Hänen paras ystävänsä koulussa oli Elli Vismanen ja hänen kanssaan Hulda vietti paljon vapaa-aikaansa. Kuusniemeen, jossa Elli asui oli Huldun kotoa pitkä matka, mutta se ei ollut haittana tyttöjen ystävyydelle. Usein he olivat toistensa kotona yökylässä. Mitään sen kummempia leikkejä tai leluja ei Hulda muista.

Mukavaa heillä oli kuitenkin yhdessä. "Käpylehmä joskus tehtiin ja uimassa käytiin. Enimmäkseen seurattiin vanhempien ihmisten puuhia ja osallistuttiin niihin." Lapsille oli ihan omia tehtäviäkin kuten kesällä kahvien ja eväiden vienti pelloille työntekijöille. Oli eläinten ruokkimista, marjametsässä käyntiä, vihdasten keruuta, tuohisyykkeiden repimistä, puiden kantoa

ja tytöille tietenkin sisällä leipomisesä ja ruoanlaitossa auttamista. Kaikki se oli kuin leikkiä, eikä sitä kukaan pitänyt työnä. Se oli opiskelua elämää varten.

Katselemme Huldun kanssa vielä joitakin vanhoja valokuvia. Niistä huokuu lämpö ja kiireettömyys. Yhdessä kuvassa koko perheen naiset on puettu samasta kankaasta tehtyihin puseroihin ja mekkoihin. "Isä kävi kaupungissa Turussa ostamassa, mitä tarvittiin ja sillä kertaa tuli mukanaan iso pakka ruudullista kangasta", selittää Hulda.

PARJATTU, IHAILTU 60-LUKU

Maarit Lineri

Suurten muutosten vuosikymmen ei jättänyt suuria jälkiä Merimaskun koulun historiaan. Koulurakennus pesi ilmettään, ja koulujärjestelmässä tapahtui mullistuksia, mutta oppilasaines säilyi mukavana.

Iloisia Merimaskun koulun oppilaita neljänneltä seitsemänten luokkaan asti opettajansa Aulis Färkkilän kanssa. Kuva on otettu syksyllä 1967

Merimaskussa lähes viisi koulupolvea muistaa Aulis Färkkilän. Hän aloitti yläkoulun opettajana Iskolan piirin koulussa vuonna 1959. Färkkilä muistelee itse saapumistaan ensi kerran Merimaskuun. "Luonto oli kauneimmillaan ja suuret syreenipensaat kukkivat Iskolan koulun pihapiirissä." Kaiken kaikkiaan hän muistelee lämmöllä aikaa, jonka hän vietti täällä opettajana. "Tutustuin moniin nuoriin ja vanhempiin ihmisiin, joita yhä kiintymyksellä ajattelen", hän kirjoittaa.

Koulumatkat pitkiä ja pelottavia

Aulis Färkkilän tullessa tänne opettajaksi, oli Merimaskussa enää kaksi koulupiiriä. Kolmas piiri, Mantereen piiri oli lopetettu vain neljä vuotta aiemmin. Se oli toiminut sodan jälkeen vuosina 1949-1955. Iskolan koulu, johon siis Aulis Färkkilä saapui oli saanut vuonna -49 uuden alakoulurakennuksen monen vuoden vuokratiloissa ja yhden vuoden veistosalissa toimimisen jälkeen. Silloin vielä oppilaita riitti kahteen kouluun, mutta selvästi oli jo näköpiirissä, että Kirkon piirin koulu oli se, jota kehitettäisiin ja laajennettaisiin. Se saikin uuden rakennuksen vuonna 1952.

Luun, mutta selvästi oli jo näköpiirissä, että Kirkon piirin koulu oli se, jota kehitettäisiin ja laajennettaisiin. Se saikin uuden rakennuksen vuonna 1952.

Lasten kuljetus kouluun oli ongelmana.

Aulis Färkkilä muistelee, miten useat vanhemmat olivat huolissaan lastensa koulumatkoista, varsinkin jos lapset joutuivat tekemään osan matkasta vesitse. Katuvalot olivat tunteettomia ja tiet mutkaisia

metsäteitä. "Jotkut ovat muistelleet, miten he joskus lapsena vähän pelkäsivät juostessaan hämärän metsän halki kouluun." Koulu alkoi siksi Färkkilänkin aikana vasta yhdeksältä, ettei kaikkein kauimpaa tulleiden lasten tarvinnut aloittaa koulumatkaansa kohtuuttoman aikaisin.

Päivä, joka säilyi muistoissa

Alakoulussa oli kaksi luokkaa ja opettaja opetti yhtäaika molempia luokkia ja samoin teki yläkoulun opettaja. Siten, vaikka koulussa oli oppilaita vähänlaisesti oli yhdellä opettajalla suuri luokka opetettavana; parhaimmillaan yli kolmekymmentä.

Aulis Färkkilä muistaa haikuedella sen päivän, kun hän oppilaidensa kanssa vietti viimeistä päiväänsä Iskolan koulussa. Koulupiiri oli lakkautettu ja kaikki oppilaat opettajineen siirtyivät Kirkonpiirin kouluun. Päivää vietettiin hartaudella. Niin opettajat kuin oppilaatkin olivat jännittyneitä, miten uusi koulu ottaisi heidät vastaan.

Färkkilä muistaa vielä tänäänkin virren, jonka he lauloivat päätöspäivänä. Virsi oli silloisessa virsikirjassa 427: "On ihanata ylistää sinua Jumalamme.." Sen viimeisen säkeistön alku kertoo meille, miten suuri oli huoli kaikkien keskuudessa: "Sua rukoilemme, Herramme, Meit' älä koskaan heitä..."

Koulumaailmassa suurten muutosten aikaa

Oli vuosi 1966. Muutosten tuulet alkoivat muutenkin puhaltaa vähitellen koulumaailmassa. Aiempi nelivuotinen kansakoulu muuttui kuusivuotiseksi. Kansalaiskoulu syntyi ja se oli yhteinen Naantalin kaupungin ja Rymättylän kunnan kanssa.

Vuonna 1968 koulujärjestelmässä tapahtui suurin muutos, sitten kansakoulun perustamisen. Alkoi peruskoulujärjestelmään siirtyminen. Se alkoi vähitellen Pohjois-Suomesta ja saavutti Merimaskun vuonna 1976.

Merimaskun koulussa oli tuolloin kolme opettajaa. 1.8.1985 kouluun perustettiin neljäs opettajan virka.

Aulis Färkkilä toimi koulun johtajana aina vuoteen 1987 saakka. Lisäksi kuului hänen tehtäviinsä toimia koululautakunnan sihteerinä. Aulis Färkkilän opettajankauteen osuu juuri se mullistava kausi, jolloin nuoriso kautta maailman alkoi vaatia oikeuksiaan ja unohti vähitellen auktoriteettien kunnioittamisen hyveen. Syntyi ensin rokkinuoriso, sitten hippinuoret ja vielä hän näki opettajana ollessaan punknuorten "valtaannousun". Jos muuttui opettajan työ sinä aikana voimme vain kuvitella, miten paljon muuttui se oppilasaines, minä hän lähes kolmenkymmenen vuoden Merimaskussa olonsa aikana sai kohdata. "Maailman tuulista huolimatta, tuli Merimaskun kouluun edelleen hyvin käyttäytyviä ja mukavia nuoria" kertoo Aulis Färkkilä

Koulu laajenee, kirjasto saa uudet tilat

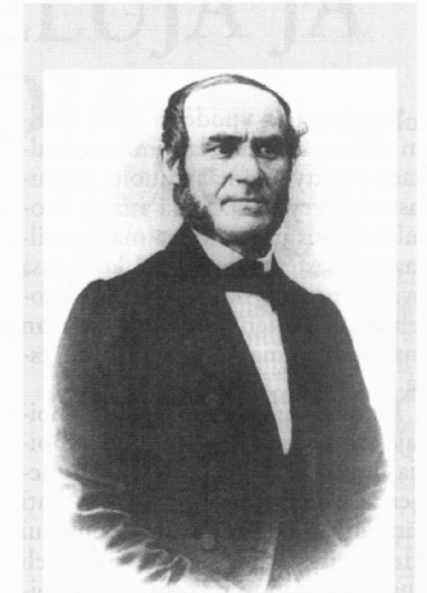
Ennen eläkkeelle siirtymistään sai Aulis Färkkilä vielä tehtäväkseen suuren urakan. Merimaskun koulu alkoi olla ahdas ja tarvitsi kipeästi lisätilaa. Jo vuonna 1975 oli asia esillä kunnassa, mutta vasta 1983 saatiin Kouluhallitukselta lupa rakentamiseen. Koulu sai kaksi uutta luokkahuonetta, liikuntasalin ja, mikä Aulis Färkkilästä oli hyvin ilahduttavaa, että saatiin lupa rakentaa koulun tontille myös kirjasto. Vaikka Kouluhallitus oli tiukka ja rajoitti hankintoja, on silloinen koulunjohtaja selvästi vieläkin mielissään silloisista saavutuksista. Ja miksipä ei olisi. Kirjaston saaminen koulun yhteyteen on varmasti edelleen kaikkien mielestä onnistunut ratkaisu.

Tänä päivänä Aulis Färkkilä on huolissaan paljon puhutusta kouluksiämisestä. Lapsilla pitäisi koulussa olla turvallista ja rauha keskittyä oppimiseen.

Hän kuitenkin kertoo, että hänen mielestään oppilaat Merimaskussa olivat ututteria, lahjakkaita ja kohteliaita nuoria.

Lopuksi Aulis Färkkilä haluaa toivottaa kaikille entisille ja nykyisille oppilaille ja heidän vanhemmilleen,

opettajille ja koko koululle kaikkea hyvää elämässä sekä Jumalan siunasta ja varjelusta.

Suomen "Kansakoulun Isä"

Suomen kansakoulun isänä tunnetuksi tullut Uno Cygnaeus oli syntynyt Hämeenlinnassa vuonna 1810 ja vihitty Aleksanterin yliopistossa suorittettujen opintojen jälkeen papiksi. Toimituaan aluksi pappina Viipurissa Cygnaeus siirtyi vuonna 1839 Venäjän omistamaan Alaskaan venäläis-amerikkalaisen kauppayhtiön sielunhoitajaksi.

Vuonna 1846 edessä oli muutto Pietariin seurakuntapapiksi ja koulunjohtajaksi. Jo Alaskassa Cygnaeus oli syvällisesti pohtinut kansanopetuksen merkitystä, ja Pietarissa hänellä oli mahdollisuus paneutua uusiin kasvatustaatteisiin.

Cygnaeus nimitettiin vuonna 1861 Suomen kansakoulujen ylitarkastajaksi. Kaksi vuotta myöhemmin hän sai määräyksen perustaa opettajaseminaarin Jyväskylään ja toimia sen johtajana. Seminaaria Cygnaeus johti vuoteen 1869 asti, jolloin hän siirtyi juuri perustetun koulutoimen ylläpidon jäseneksi. Siellä hän kansakoulujen ylitarkastajana johti maan kansakoululaitosta vuonna 1888 tapahtuneeseen kuolemaansa asti

“MINITÄTI” TULEE

Maarit Lineri

Suomessa on vuodesta 1944 lähtien aloitetusta neuvolatoiminnasta alkaen pyrityt pitämään huolta pikkulasten terveydestä. Siinä asiassa Suomi on ollut urauurtava maa maailmassa. Lasten terveydestä kouluissa ovat kunnat pyrkineet yleensä huolehtimaan omien varojensa mukaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Merimaskun koulun terveydenhoitaja Vappu Lohelalla on monenmoisia muistoja niiden kolmenkymmenen vuoden ajalta, minkä hän ehti tätä virkaa hoitaa. Vappu valmistui Helsingissä kättilöksi ja työskenteli ensin Kuusamossa. Porin sairaanhoito-oppilaitoksen jälkeen hän saapui Merimaskuun vuonna 1955. Yhdistetty terveydenhoitajan ja kättilön antoisaa virkaa sai pohjoisen sisämaan kasvatin lähemmään etelään.

Vappu ja Vapun Mini

Matkantekua...

Polkupyörä oli tärkein kulkuväline. Sillä tehtiin matkat oli sitten kesä tai talvi. Silloin vielä matkan Naantaliin katkaisi Särkäsalmen ylittävä lossi. Venekyytikään ei ollut tuntematon, kun piti päästä kotikäynnille saariin. Joskus sai polkupyörä ja Vappu kyydin hevosen rattailla. Jo pelkästään tarvikkeiden kuljetus paikasta toiseen oli hankalaa, mutta osa tarpeista oli hankittava aina Turusta asti. Eikä kaikkea saanut edes valmiina, vaan oli itse valmistettava sidetarpeita, pumpulituppoja, kolmioliinoja jne. Nykyäänkin vielä joutuu terveydenhoitaja itse huolehtimaan tarvikkeidensa hankinnasta Naantalinterveyskeskuksesta. Tavara vain on muuttunut ratkaisevasti. Enää ei ole raskaita ja kömpelöitä sterilointia vaativia instrumentteja, vaan suurin osa on kertakäyttötavaraa. Silloin piti terveydenhoitajan itse huolehtia tarvikkeidensa steriloinnista. Aikaa vievää ja huolellisuutta vaativaa puuhaa.

Kymmenysvaaran, jolla oppilaat punnittiin kaksi kertaa vuodessa kuljettaminen polkupyörällä oli täysin mahdotonta; siihen tarvittiin hevos-

tai traktorikyytiä. Helpottaakseen kulkemistaan hankki Vappu itselleen vuonna -62 punaisen Minin

Alkoholi lähes tuntematon, huumeet tyystin

Niin Kirkon piirin koulussa kuin myös Iskolan kouluissa oli tarkastus luokissa; erillistä tilaa ei ollut käytössä. Terveydenhoitaja oli odotettu vieras kouluissa, ja hänen vastaanotolle tultiin mielellään. Vaivat olivat ennen hieman toisenlaiset. Pienistäkin asioista tultiin vastaanotolle, mutta silloin oli lapsilla nykyään lähes tuntemattomia rokkoja, eikä tuberkuloosikaan ollut vielä täysin voitettu tauti. Saattoipa olla joukossa joku riisitautinenkin. Erilaiset nuhakuumeet vaivasivat silloin niin kuin nykyäänkin oppilaita, mutta allergioita ei yleisesti tunnettu. Oppilaita valistettiin kyllä tupakoinnin vaaroista, mutta alkoholi, puhumatkaan huumeet eivät sen ajan koululaisille muodostaneet sellaista vaaraa kuin nykyään. Mielen terveysongelmiä sitä vastoin ilmeni jo tuolloin. Koska koulukyytejä ei ollut saivat lii-

kuntaa lähes kaikki oppilaat, joten sen puutteesta aiheutuvat ongelmat samoin kuin ylipaino-ongelmat olivat harvinaisia.

Terveyssisar valistajana

Suurempi syyni tehtiin kaksi kertaa vuodessa. Sen muistaa kirjoittajakin, kuinka tarkkaan silloin valittiin päälle ne paremmat sukkanauhaliivit ja jalkaan ne ehjät vaaleanpunaiset villahousut. Kaikki koululaiset tarkastettiin. Terveydenhoitaja otti yhdessä luokkahuoneessa kaikki vuorotellen vastaan. Tarkastettiin ryhti, paino, pituus, peruskunto ja siisteys. Hiukset tarkastettiin mahdollisten syöpäläisten varalta ja käsiin puhtaudesta näki miten niitä oli tapana pestä. Terveyssisar antoi ohjeita ja neuvoja. Hampaiden hoitoonkin kiinnitettiin huomiota. Vanhemmat suhtautuivat hyvin koulun terveydenhuoltoon. Vain kerran muistaa Vappu erään äidin vastustaneen rokotuksia. Neuvot otettiin niin tuiki vakavasti, että usein niitä vielä varmistettiin puhelimitse. Vappu kertoo naurussa suin, että monet kastikkeet on hellalla päässeet palaamaan, kun on neuvoja tarkennettu puhelimesta.

Yleisesti meillä kotikasvatus oli silloin aivan toista luokkaa kuin nykyään. Lapset osasivat käyttäytyä ja heidän käyttäytymistään myös seurattiin. Vanhempia kiinnosti oman lapsen touhut kodin ulkopuolella.

Miten tytöt onnistuu?

Silloin tällöin tehtiin vielä tarkemat tutkimukset ja oppilailta tarkastettiin näkö ja kuulo, veren hemoglobiini ja virtsa. Eräästä tällaisesta tarkastuksesta Vapulla on hauska muisto: "Kerran kun oli taas aika kerätä virtsanäytteitä, minulla oli mukanaani käytettyjä, steriloituja lääkepurkkeja, joihin oli näytteet tarkoitettu kerätä. Jaoin ne jokaiselle oppilaille, jolloin eräs pieni poika kysyi, että kyllä hän sen ymmärtää, että pojat pissaa pieneen purkkiin, mutta miten tytöt sen tekee?"

VIRTUAALITEKEMISTÄ, VIDEONEUVOTTELUJA JA KÄDENTAITOJA

Hanna Nurminen

Merimaskun koulun perustamisaikoihin Suomi kansakuntana oli suurten muutosten edessä. Se yhteiskunta, jossa lapset kasvoivat, oli kuitenkin luonteeltaan pysyvä: oltiin köyhiä tai rikkaita, oltiin kuitenkin suomalaisia, toteltiin esivaltaa ja pelättiin Jumalaa. Nyt on toisin. Olemme siirtymässä tietoyhteiskuntaan. Maailma on muuttunut isoksi kyläksi, mutta myös paikallisuus on nousut uuteen arvoon. Vain muutos on pysyvää.

Tietoyhteiskunnassa on vahvoilla se, joka osaa etsiä, seuloa ja käyttää tietoa sekä itsensä kehittämiseen että tuotannon tekijänä. Tietoyhteiskunnan on myös arveltu tuovan mukanaan uusia syrjäytymisen muotoja: kansalaiset jakautuvat kahteen eriarvoiseen ryhmään sen mukaan, kenellä on tietoa ja kenellä ei. Kouluilla on keskeinen merkitys tasa-arvoisen ja kestävä kehityksen takaamiseksi. Elämänikäinen oppiminen on keskeinen käsite muutoksen yhteiskunnassa, jossa selviytyminen vaatii joustavuutta sopeutua yhä uusiin muutoksiin. Valmiudet tähän luodaan jo esikoulussa ja ala-asteilla.

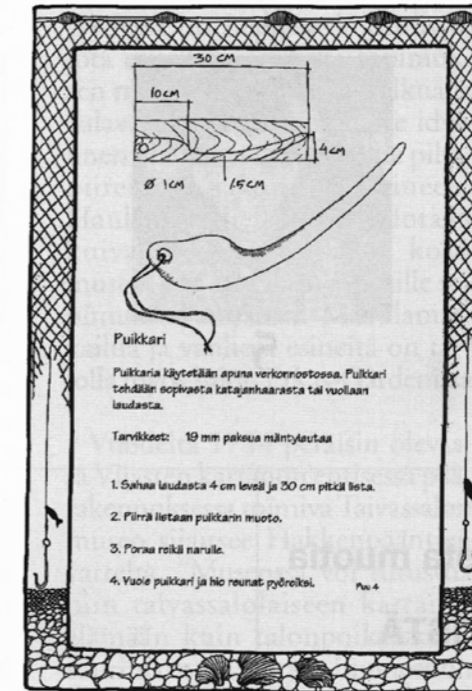
Etäopetusta

Merimaskussakin toimiva Saariston kulttuuri- ja tietoyhteiskunta-hanke auttaa omalta osaltaan kouluja matkalla tietoyhteiskuntaan. Hanke on moniosainen. Näkyvimpänä on viimeisen vuoden aikana ollut etäopetuskokeilu. Kuuden saaristokunnan kouluihin on hankittu videoneuvottelulaitteet, tai niin kuin jotkut sanovat, näköpuhelimet.

Videoneuvottelulaitteita on toistaiseksi käytetty lähinnä kielen opetuksessa. Niiden avulla pienikin koulu voi nyt tarjota oppilailleen valittavaksi sellaisia vieraita kieliä, joita vain harva haluaa opiskella.

Opetusryhmä kun voi näin koostua esimerkiksi kahden koulun, vaikkapa Merimaskun ja Rymättylän oppilaista. Opettajat ovat olleet Turun normaalikoulun kielenopettajia.

Innostuneelle ja kokeilunhaluiselle koululle videoneuvottelu avaa huimia tulevaisuudennäkymiä. Yhteydessä voidaan olla niin naapurikuntien kouluihin kuin vaikkapa saaristokouluihin Kreikassa tai Kanadassa. Askaisissa on jo kokeiltu videoneuvottelua kotiseutuopetuksessa, ja kokeilun tulokset ovat lähiaikoina luettavissa Internetissä.

Puikkari eli verkkoipiikki on pieni, mutta välttämätön tarvike kalastuksessa. Koululaiset surffailevat verkossa, mutta oppivat saariston kulttuuria myös esimerkiksi itse ihan oikeasti kalastamalla. Kuva on Tuula Nikulaisen ja Annika Tavastin kirjasta Aurinkovuosi.

Verkossa

Verkostoituminen on päivän sana. Internet on maailmalaajuinen verkko, mutta sitä voidaan hyödyntää myös hyvin paikallisesti. Saariston kulttuuri- ja tietoyhteiskunta-hanke on tuottanut Internettiin saariston kulttuuria varsinkin koululaisille esittelevän tietopankin, Loiston (www.wakkaneet.fi/loisto). Internetistä löytyy myös hakusanoitettua saaristobibliografia (www.netti.fi/merimask). Sähköposti tarjoaa uuden mahdollisuuden myös koululaisten väliseen suoraan yhteydenpitoon. Ensi syksynä on Askaisen koulun johdolla tarkoitus hyödyntää niin videoneuvottelua kuin Internettiä ja siihen liittyvää sähköpostia koulujen välisessä yhteistyössä.

Kädentaidot kunniaan

Sata vuotta sitten oli kalastajaperheiden lapsilla koulupäivän jälkeen tehtävänä *verkkotinki* eli koulusta tultua piti kaikkien pienimpienkin lasten kutoa määrämitta verkkoa. Saaristokulttuuri-projektin myötä on käynyt ilmi, että kädentaidot ovat taantuneet. Sähköisen virtuaalitekemisen vastapainoksi on siksi haluttu rohkaista kouluja opettamaan saaristokulttuuria myös omin käsin syntyvän aidon kokemuksen kautta. *Aurinkovuosi* on entisen Turun ja Porin läänin taidetoimikunnan tuottama kirja, johon Annika Tavasti on koonnut saariston perinteeseen pohjautuvia käsityömalleja kouluissa käytettäväksi. Ajatus on, että töiden materiaalit kerätään pääosin luonnosta. Näin koululaisilla on mahdollisuus tutustua saariston luonnon erityispiirteisiin. Kierrätysmateriaalien käyttö opettaa vastuulliseksi kuluttajaksi. Kirjan tekijät uskovat myös, että omin käsin tekeminen ja siinä onnistuminen vahvistavat koululaisten itsetuntoa.

TUNNISTA KUKA ON KUKA

Nuoria kapinallisia ja vähän viattomampia äidin pikku mussukoita! Mutta kuka onkaan kuka? Joku joukosta huristelee pitkin kylänraitteja punaisella autollaan ja tutkailee talojen nurkkia, yksi taas on trubaduuri, joka yrittää virkansa puolesta esiintyä vakavana kasvattajana. Yhdellä on metsurin sielu virkamiehen ruumiissa ja toinen junailee lasten koulutyötä ja aikuisten vapaa-aikaa. Yhdelle ovat läheisiä numerot ja paperit, toista taas ympäröi painettu sivistys koko työpäivän.

Palkintoina kaikkien oikein tai lähinnä oikein arvanneiden kesken arvotaan 4 Merimasku-Seuran T-paitaa. Kirjoita vastauksesi ja tuo se Kollolan kotiseututalolle aukioloaikana, tai lähetä vastauksesi postikortilla osoitteeseen: Merimasku-Seura/Maarit Lineri, Lähdekuja 2, 21160 Merimasku. Toimi 5.7. mennessä. Muista kirjoittaa vastaukseesi oma osoitteesi ja puhelinnumerosi.

Voittajille ilmoitetaan asiasta ja paidat saa noutaa kesän aikana Kollolan kotiseututalon kahviosta sen aukiolon aikoihin. Aukiolot selviävät tästä lehdestä toisaalta tai kuntatiedotteesta.

ARVAA, JOS ET TIEDÄ

1

2

3

4

5

6

Merellistä ja mannernaista muotia

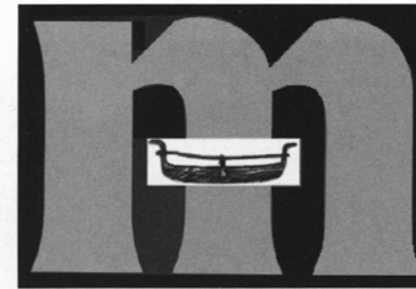
EDULLISESTI BRITISTÄ

Asusteliike
BRITTI

Tullikatu 11 Tasalanaukio 5
Puh. 436 7215, NAANTALI Puh. 432 1215, RAISIO

VARATTU

Hanna Nurminen

SAARISTON KULTTUURIIN KANNATTA TUTUSTUA

Tiedätkö, mikä on klupu? Entä mitä ovat tuolut tai kalvin ja käpy ja mihin niitä käytetään? Miltä näyttää juustokehä? Miksi Vakka-Suomi on Vakka-Suomi? Vastaukset löytyvät lähiseudun museoista.

Lomamatkalla tulee yleensä käydyksi myös muutamassa museossa. Sen sijaan oman lähiympäristön museot jäävät usein vieraiksi. Saariston ja rannikon useissa museoissa saa kuitenkin oivan ja monipuolisen kuvan kotiseudun tai kesäkotiseudun menneisyydestä, joten niissä kannattaa vierailla. Rengastietä seuraten voi samalla matkalla pistäytyä useammassakin kohteessa.

Rymättylän museo sijaitsee aivan Rymättylän kirkonkylän tuntumassa. Nuottapitäjän museossa on luonnollisesti esillä muun ohella nuotanvetoon liittyvää esineistöä. Tämän kesän uutuuksena museossa on Vaarin verstaas, jossa voi pistäytyä kokeilemassa vanhoja työtapoja heinäkuuksina torstai-iltoina. Merimaskun Kollolassa toimii kesäkahvio. Heinäkuussa keskiviikkoiltoisin ja sunnuntai-iltapäiväisin siellä järjestetään mielenkiintoisia keskustelu- ja esitelmätilaisuuksia.

Uusi merellinen yhteys Taivassalon Hakkenpään Velkuan Teersalon välillä lisää esimerkiksi pyöräilijän reittimahdollisuuksia. Velkuan Vaihelan kieverin läheisyydessä on Lepolan kotimuseo, jota esitellään vieraille sopimuksen mukaan. Niinikään Velkualla Salavaisten saarella sijaitsee idyllinen Haukan talo vanhoine pihapiireineen ja tuulimyllyineen. Haukalla viljellään ja sidotaan kuivakukkia ja siellä on kotimuseo, jota esitellään ryhmille sopimuksen mukaan. Maatilamatkailua ja vanhoja esineitä on tarjolla myös Iniön Erkas-Gårdenissa

Vuodelta 1784 peräisin olevassa Viiasten kartanon entisessä päärakennuksessa toimiva Taivassalon museo sijaitsee Hakkenpääntien varrelta. Museossa voi tutustua niin taivassalolaiseen kartanoelämään kuin talonpoikaiskulttuuriinkin. Alakerran huoneet on sisustettu kartanotyylillä, ja yläkerran huoneissa on eri aihepiirejä esitteleviä kokonaisuuksia. Esimerkiksi merimiehen huoneessa tulee tutuksi Taivassalon merellinen menneisyys. Museon pihapiirissä sijaitsevassa viihtyisässä kahviossa on myös vaihtuvia taidenäyttelyitä. Tänä kesänä siellä

voi myös kokeilla kangaspuilla kutomista.

Kustavin museossa Etelä-Vartsalassa kannattaa käydä esimerkiksi juhannusaaton puolenpäivän aikoihin, jolloin museon pihapiiriin sileällä kalliolla koristellaan ja pystytetään juhannussalko. Kustavihan on niitä harvoja suomenkielisiä saaristokuntia, jossa maistongin pystytys kuuluu juhannusperinteeseen. Juhannusaaton museomäellä tarjoillaan myös Marttojen kentälounas..

Louhisaaren kartanolinna Askaisissa on valtakunnallinen nähtävyys ja osa Suomen historiaa. Louhisaarihan kuului yli kolmesataa vuotta Fleming-suvulle ja yli sata vuotta Mannerheim-suvulle. Suomen marsalkka C.G.E. Mannerheim syntyi siellä vuonna 1867. Louhisaarella on myös laaja englantilainen puisto kävelyteineen ja Kartanon kahvila.

Näistä ja monista muista saariston museoista löytyy lisätietoa osoitteesta www.wakkanet.fi/museot. Saaristokulttuuriin ja -luontoon voi tutustua myös osoitteessa www.wakkanet.fi/loisto.

KOLLOLAN KESÄTAPAHTUMAT '98

100-vuotta valistusta Merimaskussa

Tänä kesänä Kollolassa vietetään Koulu 100-vuotta-teemakesää, joka tulee esille mm. koulunäyttelyinä, erilaisina teema- ja muihinkin ajankohtaisiin asioihin liittyvinä alustuksina ja niihin liittyvinä pienoisenäyttelyinä. 5.7. alkaen sunnuntaisin klo 12-16 on mahdollisuus tutustua koulunäyttelyyn, siemaista kahvit Annankakun kera kesäkahviossa ja samalla osallistua teemakeskusteluun.

Kesätapahtumat Kollolassa:

- Su 05.7.98 Koulu 100-vuotta näyttelyn avajaiset ja 50-luvun muotinäyttös
- Su 12.7.98 Kotitalousjäte ja kompostointi
- Su 19.7.98 Vanhojen koululaulujen yhteislautilaisuus

Muita sunnuntaiteemoja ovat mm.:

Koulukäsityöt ennen ja nyt, opetellaan kuivakukka-asetelmien tai erilaisten korttien (joulu kortit kerrankin ajoissa!) tekemistä, jonain sunnuntaina voidaan puhua Morsinkovärjäyksestä tai hirsirakennusten pintakäsittelystä tai punamullalla maalauksesta. Jonain arki-iltana heinäkuussa voidaan pitää vihdantekokurssi, jos tulee tarpeeksi halukkaita. Voit ilmoittautua Vikkelle alla olevalla lipukkeella.

Alustajat eivät ole vielä läheskään selvillä, joten tarkkaa aikataulua ei voi vielä ilmoittaa.

Viimeinen sunnuntaitapahtuma on 23.8.

Kunnan sivistustoimen teemaillat pidetään keskiviikkoisin 8.7., 15.7. ja 22.7. klo 18 alkaen Kollolassa.

- Ke 08.7.98 Alustus liittyy koulun 100-vuotisteemaan
- Ke 15.7.98 Liikutaan Kollolan pihapiirissä ja tutkaillaan pihamiljöön rikasta kasvikantaa.
- Ke 22.7.98 Vanhanajan pihakasvit, alustamassa Kultarannan ylipuutarhuri Matti Tuominen

Tapahtumista tehdään erillinen tiedote, jota on saatavilla mm. pankista, kirjastosta, kaupoista, asiamiespostista, Rantamakasiinista ja se on nähtävillä ilmoitustauluilla.

Taattistenjärven rannassa Kollolan laiturissa on veneitä, jotka ovat vapaasti käytettävissä vaikkapa kesäisille ongintaretkille.

Lasten tekemä "Japanilainen puutarha" Kollolan kotiseututalon pihamaalla. Tänäkin kesänä Kollolan pihalla on lukuisia tapahtumia. Tule tutustumaan

Ilmoittaudu Vikken vihdantekokurssille

kurssimaksu 30,-

Ilmoita nimesi ja puhelinnumerosi. Lähetä ilmoittautumisesi postissa osoitteella:

Vikke Hakala, Merimaskuntie 424, tai tuo lossirannan postilaatikkoon.

HANKI ITSELLESI MERIMASKUSEURAN OMA T - PAITA

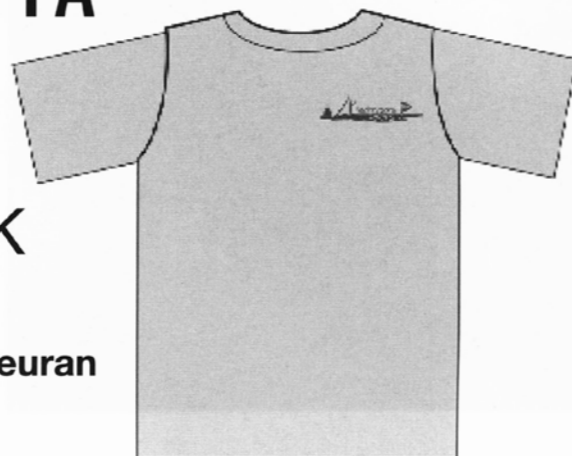
Harmaa T -paita on hyvänlaatuista
100 prosenttista puuvillaa.

Painettu logo on tumman sininen

HINTAVAIN 50 MK

Paitoja on myynnissä kesäaikana
Kollolassa ja Suvisouduissa Merimasku-Seuran
omassa myyntipisteessä.

Hanki pian omasi, paitoja on rajoitetusti

AHVENANAMAAN LEIRIKOULUN PÄIVÄKIRJA

Kuvauksen koululaisten matkasta on kirjoittanut Raita Putkonen 5lk.

Maanantai 18.5.

Koulun pihalta lähtö oli noin vii-
sitoista vaille yhdeksän, jota ennen
tietysti piti hymyillä kameralle, kos-
ka otettiin lähtökuvaa. Pyörän nokka
kohti Jonnen kotia ja polkemaan.
Pieni herkkupöytä oli Jonnella ja
taas polkemaan.

Teersalossa hyppäsimme sillipurki-
kiin ja menimme Hakkenpäähän.
Piakkoin pääsimme myös syömään;
makkarakeittoa ja jätskiä. Ennen syö-
mistä tosin olimme tutustumassa
Taivassalon koulun viidesluokkaan.

Poljimme Kustaviin, jossa meidän
oli määrä yöpyä.

Ja muuten, kuollut oravakin siinä
matkalla hyppäsi Marian "hautaus-
koriin".

Illemmalla vielä teimme pienen
tutkimusmatkan ja pelasimme pesä-
palloa.

Tiistai 19.5.

Kustavin koululta lähtö oli kello
8.15. Luokka jaettiin kahteen osaan,

jotka menivät eri kautta Brändön saa-
relle. Toiset menivät taksiveneellä ja
toiset polkivat hieman enemmän ja
menivät yhteysaluksella. Oli tuulista.
Brändöstä poljimme Torsholman sa-
tamaan, josta yhteysalus nappasi mei-
dät kaikki kyytiin. Matka kesti kol-
me tuntia, ja saavuimme Hummel-
vikiin.

Söimme Bomarsundissa ja menim-
me leirintäalueelle yöksi.

Keskiviikko 20.5.

Nukkua sai yhdeksään, mutta he-
räsän jo aikaisemmin. Yhdeltätoista oli
lähtö, jota ennen syötiin ja pakattiin.
Poljimme Kastelholman linnkaan, jos-
sa meillä oli opastettu kierros. Sen
jälkeen oli ruokailu ja kilpailu, jossa
piti etsiä ohjaajamme Matti, Maritta
ja Mirja. Palkintoina oli karkkipussi
tai jäätelö.

Kun poljimme Maarianhaminaan,
kävimme näköalapaikalla ja monet
olivat vuorotellen huoltoautossamme
väsymyksen tai kipeyden takia.

Strandnäsin koululle tulimme vart-
tia vaille yhdeksän. Majoituimme
koululle ja myöhemmin menimme
nukkumaan.

Torstai 21.5.

Aamulla söimme kaikkea mahdol-
lista, mitä vielä oli jäljellä ja lähdim-
me viilettämään merenkulkumuse-
oon ja Pommerniin. Siinä samassa
ratkaisimme kaiken maailman arvoi-
tuksia, joita välillä keksi Matti ja vä-
lillä me.

Kun Isabella tuli, nousimme siihen
ja jaoimme ryhmät ja valvojat. Lai-
valla sai mennä miten huvitti, kun-
han tuli kokoontumis- ja ruoka-
paikalle sovitun aikaan. Niin me
siellä sitten teimme sitä sun tätä,
kunnes laiva tuli Turun satamaan.

Vanhemmat olivat siellä meitä vas-
tassa, ja saimme lähteä kotiin, tosin
vasta, kunnes jokainen oli vaihtanut
open kanssa matkahalaukset.

Retki päättyi hyvin ja kaikilla oli
hauskaa varmasti koko matkan ajan!

Päiväkoti PAJUPILLI

* LAPSILLE: -perinteistä päivähoitoa
-tilapäistä päivähoitoa

* PERHEILLE: -aamiaismajoitusta
-ateriapalveluita

Puh. 4369 080, tai 040-5454 642

29.5.-27.9.1998

-kahvila
-käsityö- ja
taidemyyntinäyttely
-vierassatama

MERIMASKU

SUOMALAISILLE
LAATU ON
ISO ASIA

Rehuraisio

Kansainvälistä yksilöllistä muotia Sinulle, Naantalista
international, individual fashion for you, from Naantali

TURUN YKKÖSPARKETTI KY

AMMATTITAITOINEN TÄYDEN PALVELUN LATTIATALO

YLI 25 VUODEN KOKEMUKSELLA

Tule tutustumaan mallilattioihimme!!!

- Lauta-, mosaiikki-, ohutsauvaparketit
- Täydellinen suunnittelu ja asennuspalvelu
- Vanhojen parkettien ja puulattioiden sekä
- Erilaiset sisustustyöt
- juhla- ja urheilusalien hionnat ja lakkaukset

YLIOPISTONKATU 32, 20100 TURKU. Fax/Puh. 02-251 1421, 040-551 3375

LAMELLA®

LAMELLA®
PARQUETS

TULE VIIHTYMÄÄN
Kahvila- ravintola Särkäsalmeen
 Nauti arkisin
 lounas klo 11.00-14.00
A-oikeudet

Avoinna: joka arki päivä klo 10.00-
 su klo 12.00-

Valikoimistamme löytyy erilaisia maukkaita liha- ja kalaruokia.
 Kahvilastamme hampurilaisia, kahvia ym. virvokkeita.

Kahvila-Ravintola Särkäsalmi

Rajatie 2, Merimasku, p. 02-4369 330

4H -HEVOSLEIRIT

Merimaskussa, Päivi Aaltosen tilalla
 Viikot: 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33

- RATSASTUSTA 1h PÄIVÄSSÄ
- HEVOSEN HOITO
- MAASTORATSASTUSTA
- KÄRRYAJELUA YM.

Mökkimajoitus, ruokailut ja ohjelma
 700mk 4H -jäsenille (sis. vakuutuksen)

Varaukset 4H -toimisto P. 2521 325

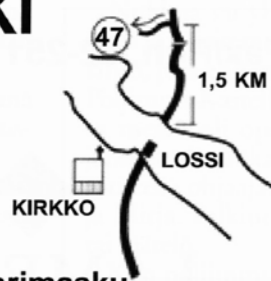

LÄHIVAKUUTUS
kaikista läheisin

Tullikatu 10, 21100 Naantali
 Puh. 02-432 7990

SUORAMYYNTEI OSSI RANKI

- mansikka
 - varhaisperuna
 - herne
- myös itsepoimien

Lukkaraistentie 47, Merimasku
 Puh. 02- 4369 160, 0500-120 160

N:lin Pakka ja Pala

Meiltä asuste-
 ja sisustuskaat!

TERVETULOA!!!

Ma 9 - 17.30
 Ti - Pe 9 - 17.00 La 9 - 13.00
 Luostarinkatu 21, Naantali, Puh. 02-4352 019

**VG-HERKKU JA T:MI
 AURINKOISTA HIERONTAA**

Hoidot ajanvarauksella

- irtoteet, aromi- ja papukahvit
- herkut, makeiset, tuliaskorit
- sauna- ja aromihunajat

- hieronta
- Diplomivyyöhyketerapeutti
- Hopi -kynttiläterapia

AVOINNA
 Ma -Pe 15.30 - 20.30
 La 10.00 - 14.00

NYT SAMASTA OSOITTEESTA: Luostarinkatu 31, Naantali

Puh. 040-501 3918 klo 14.00 jälkeen
 tai 435 5289/viesti vastaajaan

KIRVESMIESPALVELU

Laine Ky

Merimasku
 puh. 4369 507
 auto 0400-820 781

AUTOILIJA Jorma Honka

Maankuljetus ja sepelitomitukset

Puhelin 4369 753
 auto 049-747 490

Suomen
 Hammashuolto Oy

ANNE LINJA

Luostarinkatu 21 A, Naantali
 Puh. 4353 450, 4353 461

Lentoliput, laivaliput,
 bussiliput, junaliput

Seuramatkat: esim.
 Aurinkomatkat,
 Finnmatkat, Fritidsresor,
 Kymppimatkat

Matkanjärjestäjien
 peruutus- ja
 tarjoushinnat
 myös meillä.

Esitteet ja varaukset
 Hotellit, mökit, viisumit,
 vuokra-autot ym.

TERVETULOA MATKAKAUPPAAN

Travel Bureau
MATKAKAUPPA

Tullikatu 16, 21100 Naantali, Puh. 4321 277

*Kellot,
 korut,
 hopeat*

KORU-ANTTILA

Tullikatu 8, Naantali, puh. 02- 4350 058
 Tasalanaukio5, Raisio, puh. 02-4371 707

ALUS- JA YÖASUT, UIMAPUVUT
 70A - 95E

SUKAT,
 SUKKAHOUSUT,
 TUKISUKKAHOUSUT,

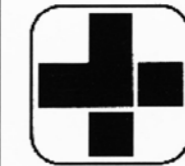
KORUT
 VYÖT
 KOSMETIIKKA

TERVETULOA NAANTALIIN !

Alusasujen erikoisliike

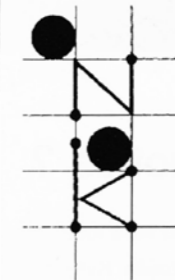
Krista ark. 9 - 17
 la 10 - 14

Tullikatu 10, Naantali, Puh. 4353 717

NAANTALIN
 YKSITYISLÄÄKÄRIT OY

Henrikinkatu 4, 21100 Naantali
 Puh. 4353 344

NAANTALIN
 KUNTOKESKUS

UOLEVI RAADEN KATU 1
 21100 NAANTALI, Puh. 435 1485

Lääkärin määräyksestä ajanmukaisia ja yksilöllisiä
 fysikaalisia hoitoja ja lääkintävoimistelua niskan, selän
 ja muiden tuki- ja liikuntaelinten vaivoihin
 sekä neurologisiin sairauksiin.
 Lymfa- ja vyöhyketerapiahoitoja

PARTURI

Hirsimäki & Aura

Hilkka Hirsimäki

Pirjo Kangasmäki

Tullikatu 9, 21100 Naantali, Puh. 4351 764

Rymättylän Tili- ja
 Kiinteistö Oy LKV

- Kiinteistönvaihtaus
- Isännöinti
- Maatalous- ja liikekirjanpidot
- ym. alan palvelut

Rajatie 2, 21160 Merimasku
 puh./fax (02) 4367 010, 0400- 787 422

Etsitkö varoillesi parempaa tuottoa ?

OP-Sijoitusrahastot tarjoavat hyviä vaihtoehtoja sekä tuot-
tohakuisille, että turvallisuutta arvostaville sijoittajille. Kysy
lisää omasta Osuuspankistasi

**MERIMASKUN
OSUUSPANKKI**
70 v. asiakkaittemme parhaaksi

www.osuuspankki.fi

Meidän Kamarista kerralla kaikki
hiusasiat trendikkäästi kuntoon.

That's it

Parturi-kampaamo
Meidän Kamari

Uolevi Raadenkatu 1, puh. 02-430 8827

Tällä ilmoituksella **ELLASTA**

Kestoväri ripsiin ja kulmiin
+kulmien muotoilu **60,-**
Pesu, leikkaus
ja muotoonkuivaus **100,-**

TERVETULOJA JA HYVÄÄ KESÄÄ!

ELLA

Parturi-kampaamo
Kosmetologinen
hoitola

Luostarinkatu 18, Naantali, Puh. 02-4351 721

KOULUTETTU URHEILUHIEROJA/HIEROJA **Jorma Korpela**

VARAUKSET JA HOITOAJAT
MA-PE 17.00 - 22.00
LA-SU 12.00 - 16.00

KOKOVARTALOHIERONTA
90 min. 120mk 31.7.-98 asti

Puh. 4369 536, tai 0400-122 572
Heikinmäentie 13, Merimasku

Taattisten tilalla, Merimaskussa

-majoitusta mökeissä ja huoneissa, myös kodassa ja laavulla
-1700 -luvun pöytäkokouksia, juhlia, leivontaa
-retkeilyä, hevosajelua, purjehdusta, ratsastusta

Karin ja Markku Aaltonen
Puh. 02-436 9583, 0400-828 108, Fax 02-436 9913

HERKKUSUIDEN PARATIISI!
Naantalin
Aurinkoinen Ky
paistaa aamusta iltaan....

Nuhjalantie 2, 21110 Naantali. Puh. 4354 600. Avoimna ark. 7-19, la 9-16, su 10-16
Raision myymälä: Varpeenaukio 3, Puh. 430 6968. Avoimna ark. 8.15-17.15, la 9.-14.15
Turun myymälä: Aurakatu 7-9, Turku. Puh. 2503 080. Avoimna ark. 9-17, la 9.30-14.00
Aurinkokahvila, Tullinkatu 13, Naantali. Puh. 4356 200. Avoimna ark. 8.45-16.30, la 8.45-13.30

Naantalissa
luontaistuotteiden erikoisliike
KOTIMAISET

Lap Cream yrttihoitotuotteet

VAUHTIA
TEHOA
PUHTIA

KESÄÄSI

MAISTIAISIA

Muista ihoasi
ja jalkojasi
Muista Tea Tree
Hae meiltä
käyttöohjeet

Puistotie 30, (Käsityöläiskatu 4-6), Naantali
(torin kulmalla, kaup.talon sivua vastapäätä) Puh.02-436 7197
Avoimna ma-pe klo 9.30-17.30, la 9.30-13.00